

Centrala kansliet
Gd Greger Bååth
Tel: 019-33 39 04
Mobil: 070-314 39 04
E-post: greger.baath@ck.spm.se

Regeringen
Utbildningsdepartementet

103 33 STOCKHOLM

Specialskolemyndighetens redovisning av uppdrag angående översyn av timplanen för specialskolan, m.m. – ert dnr U2007/4930/S

Uppdraget

Regeringen har uppdragit åt Specialskolemyndigheten att utarbeta ett förslag till ny timplan för specialskolan för döva och hörselskadade elever. I uppdraget ingår också att kartlägga om dagens regelverk och förutsättningar i övrigt för specialskolan ger adekvata möjligheter att individanpassa undervisningen. En utgångspunkt för uppdraget ska vara att elevernas måluppfyllelse ska öka samt att de särskilda behov som specialskolans målgrupp har beaktas. En ytterligare utgångspunkt ska vara att överensstämmelsen med grundskolans timplan bör öka, men förslaget får inte innebära en utökning av det totala timantalet.

En intern arbetsgrupp med representanter från specialskolornas skolläring har under hösten arbetat med frågan och den har även diskuterats i SPM:s ledningsgrupp. Nedan redovisar vi vårt förslag till förändringar i timplanen och föreslår även ett förnyat uppdrag gällande övriga i sammanhanget aktuella styrdokument.

De föreslagna förändringarna har som yttersta syfte att medverka till en positiv utveckling av elevernas kunskapsmål men vi vill betona att dessa förändringar i sig endast är en del av ett fortsatt kontinuerligt utvecklingsarbete som krävs för att nå än bättre resultat.

Våra överväganden

Specialskolan är idag tioårig med totalt 7 845 timmar i sin gällande timplan. Efter att ha räknat bort timantalet för ämnet teckenspråk och jämfört vår timplan med grundskolans, fann vi att det skiljer ungefär 7 %, dvs. vi har sammanlagt ca 7 % mer tid i vår timplan jämfört med grundskolans.

Språkinläringen för döva och hörselskadade elever är viktig och till stora delar grundläggande för elevernas samlade fortsatta kunskapsutveckling. Av den anledningen bedömer vi det angeläget att ämnet **svenska** ges ett utökat utrymme i timplanen. Därför har ämnet svenska i vårt förslag till justering av timplanen fått den största ökningen. Även ämnena **engelska och teckenspråk** har av samma skäl fått ett utökat timantal i vårt förslag.

Förstärkningen i dessa tre ämnen har blivit möjlig genom att timmar flyttats från de praktiskt estetiska ämnena och från elevens val.

I **Elevens val** är våra elevgrupper små och eleverna har stora möjligheter att i hög grad få sina önskemål tillgodosedda. Av den anledningen anser vi att timantalet i Specialskolan inte behöver överstiga grundskolans. Därmed frigörs tid till språkämnena i enlighet med ovanstående.

Trots en viss minskning av timantalet för de **praktisk estetiska ämnena** som vi föreslår, har specialskolan fortfarande ett högre timantal i dessa ämnen än vad grundskolan har. Denna nivå anser vi angelägen att bibehålla eftersom våra elever i många avseenden har stor nytta av de kunskaper man erhåller inom dessa ämnesområden. De praktisk estetiska ämnena har en kulturellt betingad plats inom specialskolan, där det visuella arbetet alltid står i centrum. I de praktiskt estetiska ämnena har ämnesövergripande arbetssätt också en naturlig plats och samarbetet med bland annat språkämnena är viktig och kan medföra att den föreslagna minskningen i dessa ämnen delvis kompenseras genom det ämnesövergripande arbetssätt som tillämpas.

När det gäller **matematik** så föreslår vi inga förändringar i timantalet. Det är ett kärnämne och många av våra elever har betydande svårigheter att nå målen i matematik. Detta bland annat av det skälet att ämnet innehåller många begrepp och definitioner som behöver bearbetas såväl språkligt som matematiskt. Kopplingen mellan ämnet svenska och ämnet matematik är tydlig och i många fall avgörande även för elevernas framgång i ämnet matematik. Vår föreslagna ökning av antalet timmar i svenska tror vi således kan ha positiv effekt även för resultaten i matematik.

Mycket av samhällsinformationen får elever som ej är döva eller hörselskadade genom media, såsom TV och radio. Denna information har en döv eller hörselskadad elev betydligt större svårigheter att ta till sig. För att delvis kompensera för denna situation och ge specialskolan en utökad kompensatorisk roll i dessa avseenden föreslår vi att fler timmar läggs på de **samhällsorienterande ämnena**. Därmed ökar elevernas förutsättningar för att nå en god nivå på sin omvärldskunskap.

När det gäller **språkvalet** föreslår vi inga förändringar, utan att timantalet ligger fast på en nivå som överensstämmer med grundskolans.

Vid **skolans val** får antalet timmar i timplanen för ett ämne eller en ämnesgrupp minskas med högst 20 %. Antalet timmar för svenska, engelska, matematik, språkval och elevens val får dock inte minskas (*Förordning 2000:448*).

Skolans val kan max. vara 600 timmar. Specialskolorna har hitintills använt sig fullt ut av denna möjlighet. Stor del av denna tid har använts till SYV- och praoverksamhet. I många fall har mer än dubbelt så lång tid används för dessa insatser jämfört med den tid som de flesta grundskolor har använt. Många grundskolor avvecklar enligt vår uppfattning för närvarande praoveckorna helt, då de inte ser nyttan av den nedlagda tiden i relation till skolans och elevernas tidsmässiga insatser.

Vårt förslag är att Skolans val bör minskas till max. 100 timmar och inkludera miljöbesök och praktikdagar i Örebro inför elevernas övergång till riksgymnasiet.

Dessa timmar ska alltså tas ifrån de praktiskt estetiska ämnena samt no och so. Varje skola avgör själv från vilka ämnen och i vilken utsträckning man tar dessa timmar. Genom denna föreslagna minskning av SYV/prao kan även de ovan presenterade förändringarna inom de praktiska estetiska ämnena komma att ytterligare begränsas.

Om föreslagna timplaneförändringarna genomförs, bör det ske i projektform under en period av två till tre läsår. Projektet bör därefter utvärderas, för att man ska kunna bedöma om förändringarna fått önskad effekt. Till den aktuella projektgruppen bör även knytas en extern resurs, som följer, dokumenterar och slutligen utvärderar effekterna. Nedan följer vårt förslag till timplaneförändringar:

Timplan specialskolan-grundskolan				
Ämne	Special skolan 10 år	ca 7%	Förslag	Grund skolan 9 år
Bild	300	250	250	230
Hk	140	130	130	118
IH	600	540	540	500
Musik				230
RoD/Mu	260	245	245	
Slöjd	380	350	350	330
Svenska	1 360	1 590	1 560	1 490
Teckenspråk	710	715	725	
Engelska	480	515	515	480
Matematik	1 040	975	1 040	900
SO	905	945	940	885
NO	830	850	850	800
Språkval	320	340	320	320
Elevens val	520	400	380	382
totalt	7 845	7 845	7 845	6 665

Fortsatt översyn

Specialskolorna får idag hörselskadade elever, samt elever med CI i allt större utsträckning än tidigare. Dessa elever har i många fall talad svenska som sitt första språk.

När en elev skrivs in i specialskolan bör man göra en bedömning av vilket språk eleven har som första språk och utifrån denna välja inriktning på studiegången. Detta medför att det enligt vår bedömning vore lämpligt om det fanns en kursplan i ämnena svenska, engelska och teckenspråk som både första och andra språk. Målet ska fortfarande vara att eleven när den lämnar specialskolan är fullt tvåspråkig. Ämnet drama/rörelse bör också ses över för

att belysa behovet av att ämnet även eventuellt skulle omfattar musik för vissa av specialskolans elever.

I samband med att vi arbetat med timplanen har även frågor kopplade till kursplan och läroplan aktualiserats. SPM skulle därför välkomna ett arbete med att se över övriga aktuella styrdokument. Ett sådant eventuellt uppdrag är vi givetvis beredda att ta på oss, alternativt aktivt medverka i. Detta arbete bör dock samtidigt på lämpligt sätt integreras i det generella arbete som pågår från regeringen sida kring dessa styrdokument.

För Specialskolemyndigheten

Greger Bååth
Generaldirektör

Föredragande:
Rektor Elizabeth Mattsson